

ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТКОМ
И НЕДЕЉОМ

ЦЕНА
ЗА 1 МЕСЕЦ 1 ДИН.
ИЛИ 1 КРУНА

ПРЕПЛАТУ ПРИМАЈУ
СВЕ ПОШТЕ У СРБИЈИ И
ИНОСТРАНСТВУ

ЗВЕЗДА

ПОРОДИЧНИ ЛИСТ

Претплату треба слати
Стеви М. Веселиновићу
проф. богословије

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ
ПРИМАЈУ СЕ

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ

УРЕДНИШТВО СЕ НАЛАЗИ
У МАЋЕДОНСКОЈ УЛИЦИ
БР. 6

БРОЈ 10 ПР. Д.

УРЕДНИК: ЈАНКО М. ВЕСЕЛИНОВИЋ

БРОЈ 10 ПР. Д.

НОЋИ МИЛА....

Давно било, —
Мен' се снило
Ван овога свјета,
Тамо, тамо,
Гдје по само
Вјечна младост цвјета.

Сањах јасно
— Ал' би красно, —
Посред рајског миља;
С тобом сједих,
И бесједих,
Живот благосиља'.

Свуд нас круже
Румен — руже,
Зубул мирисави;
И анђели,
Крине б'јели,
Шетали се плави.

А на ружи,
Славуј тужи,
Вјечну љубав слави;
Слави цв'јеће
И прољеће,
Дах твој мирисави.

Тад ти дадо'
Срце младо'
И свој живот ц'јан,
Љубећ лице,
Јагодице,
Усне, врат твој б'јели.

„Реци једну,
„Р'јечцу вр'једну
„Више нег' рај ц'јели!“
Моља' дуго,
Тебе, друго,
Мој крине преб'јели.

И на чедна
Твоја медна,
И румена уста;
Осмјех благи
Шану: „Драги!“
Аох жељо пушта!

Тадах вреле
Твоје, селе,
Љуби'гу усне страсне;
Сав се стопах,
Очи склопих,
Снива' снове красне. — —

Ноћи мила,
Ал' си била
Дивотна и красна!
Та још једном,
Мени б'једном,
Врат' се жељо страсна!

Београд.

С. А. Карабеговић.

СВЕ ЗА ЈЕДАН ДАН

— слика из београдског живота —

Било је 6 часова у јутро кад се пробудила кума Јулка „пуна уста,“ како су је звали сви који су је познавали. Протре очи, лениво зевне, замисли се мало, па метнувши кажипрет на чело полугласно је говорила:

— Боже мој, већ је 6 часова, дан у велико, а ја још лежим, као да не знам шта све треба да нас да посвршавам! Пијац, па рочиште у општини, ал' ћу им ту прочитати, па код г. Управника због онога у кварту и да му још нешто кажем, а ако стигнем до подне и код оне принцезе, стићи ћу да богме, да чујем да л' се једанпут решила; а по подне — не смем ни да помислим шта ме све чека!

Још један пут зевну кума Јулка, па устаде и кроз полуотворена врата викну:

— Насто!

Уђе једно девојче неочешљано, са млазевима гара по лицу, а хаљиница јој изгледа као стара школска мапа: на ногама мушке ципеле више него половног стања. У рукама носи једно ђувече, које је вршило дужност лавора, пуно воде, па га метну на столицу и скиде са ормана парче сапуна „кокоснусел“, метну и њега на столицу до ђувечета и изиђе из собе не проговоривши ни речи.

Кума Јулка је зачешљавала косу пред огледалом, па мислећи ваљада опет шта све тога дана треба да посвршава, није ни приметила да је Наста приговорила што је за „тоалету“ потребно било. За то опет отвори врата и викну:

— Насто! Ја данас немам кад да те грдим, него ћу много краће с тобом свршавати. Дај воде да се умијем, па одмах пристави лонче за каву, смрдушо, па которицу у шаке да идемо на пијац. А ко ће ми тужној ручак скувати, кад ја немам времена, а ти не умеш, не умела хлеба јести! Онда нећемо на пијац ни ићи, ја ћу сама морати да свратим због Лујзе, казала сам јој, него ћу ићи на ручак код Саветиних; тамо ћу бар што чути, код њих и онако један изиђе други уђе, а теби ћу дати грош па ждери шта хоћеш. Што стојиш, што ми воде не донесеш, хоћеш сто пута да ти кажем?

— Ево је вода, донела сам, одговори Наста пруживши леву руку у правцу ка ђувечету, па изиђе из собе.

Пљусну се кума Јулка неколико пута хладном водом, узне убресе да обрише лице, па се раздера:

— Насто! Ако дође г-ђа Зујка, кажи јој... немој ништа да јој кажеш, нисам код куће па крај; а ако дође онај господин што фарба бркове, знаш онога што ти је дао грош, кажи му да дође у подне,

на кад дође у подне ти му кажи да нећу код куће ручати, отишла сам у Земун, он ће то већ разумети. Најбоље ће бити да закључаш врата од куће, па ником ништа. Само онај господин кад дође, ти кажи оно за Земун. Дај ми сад каву; па од куће да крочила ниси, јеси чула? А ако те ко што год пита, кажи: ја не знам ништа, па крај. Хајд' сад каву ми донеси, следила се да бог да на томе месту, због тебе ћу се још и закаснити на посао!

Док је кума Јулка давала ова упуства Насти, хаљина је већ била на своме месту, па сад метну и шешир на главу и стојећи онако на дохват, посрца каву и оде.

Кума Јулка је удовица, десет година како је удовица, а живела је са мужем седамнаест година, према чему можете прорачунати и колико је година стара. Никоме није познат њен девојачки живот, јер је дошла „из прека“ на месец дана пре удаје. Покојник је причао да је била добра девојка, али је избегавао разговор о првоме познанству с њоме, а ни његова фамилија није за њу марила. Тек по смрти мужевљевој, а приликом једне парнице због увреде части, сазнало се, према општинском уверењу, да је кума Јулка, на основу прибављених доказа, увек доброг владања била.

Покојни Клипа, тако су звали мужа кума Јулкиног, био је чиновник, најпре општински па после државни. Приликом некакве веће гужве у вароши, познала се беше кума Јулка са г. Управником, те му он изради место у архиви једног министарства, где је новодошавши акта сајужавао са раније дошавшим и стављао их на сто деловодног протоколисте, да овај „ударити“ нову нумеру; а док је био у општини, није се на чисто знало какву дужност врши, јер је био одређен да врши некакву „спољну службу“, те су га у општинском суду виђали само кад се плата издаје.

Клипа је био човек миран, управо без темперамента, јер му по лицу никад ниште могли познати да ли је љут или је добре воље, да ли је забринут или је ведра чеља; а у очи му тешко је било загледати, јер су му кажици на очима увек били полуспуштени, услед некакве болести још у детињству. Он није кума Јулки ни у чему сметао, па опет за то она га није трпила кад код куће седи, што је он ван канцелариског времена радо чинио, милујући мачка у крилу и са издигнутом главом гледао кроз прозор на улицу. — Умро је трећинад после навршене пете године у државној служби и по смрти оставио је жени удовичку пензију у 32 динара и 25 пара динарских месечно.

Кума Јулка није била лепа, него што кажу: држећа жена. Волела је да се кицони, па како је била скромног материјалног стања, махом је носила некакво комбиновано одело, то јест што остане читаво и чисто на старој хаљини, она пришије на нову хаљину као украс, па ма се то и не слагало са бојом нове хаљине или са модом, а нарочито је шешире малтретирала са таквим изменама и допунама. Довољно, она је увек била пристојно одевена, че-

шљала се „на шишке“, носила је и рукавице, те није уливала подозрење коме је у кућу ушла.

Говорила је много, без престанка, а увек је била пуна новости, па су је за то и прозвали „пуна уста“; а кумом опет за то што се радо примала да кришава ванбрачну децу, јер је том приликом сазнавала и тајну рођења њиховог. Страшно се љутила кад је ко прекине у разговору. Једанпут дошло јој је било да зевне у сред саопштавања неке важне новости, па бојећи се да се не би ко тиме користио и предузео разговор док она зева, левом је руком заклопила уста, а десном је махала на све редом у соби, у знак да и даље ћуте, јер ће она ето одмах наставити својо причање.

Као што рекосмо, кума Јулка је била држећа жена, па није преко рамена гледала на мушкарце. Они се истина њој нису удварали, али се она ипак надала да ће наћи какву такву *попору*, па је увек о Митрову и Ђурђеви дану прилепљивала на прозор објаву овакве садржине:

„Стан за самца са и без намештајем на захтев и кост. Увитати овде. Удобност свака“.

Она није располагала ни са каквим више станом осим једне собе и кујне где је сама становала, и ни са каквим више намештајем осим једног широког гвозденог миндерлука са јастуцима и осталим прибором, једног отомана са испуценом средњом, што јој је некакав *господин консул* поклатио у знак благодарности за некакву услугу, па коју је кума Јулку опомињао тај отоман кад год би била реч о гордости једне госпође од бољег реда. Кад овоме намештају додамо два фотеља разног облика, четири обичне столице, један сто са огледалом на дувару и један орман импозантне величине, онда смо изнели тачан инвентар кума Јулкиног собног намештаја. Али је она становала у једној кући на глагол, у којој је било више станова састојећих се из по једне собе и кујне; па како је газда живео само од прихода те куће а код закупца таквих станова често наступало застој у плаћању кирије, о свакоме Митрову и Ђурђеви дану исељавало се из куће по неколико становника, оставивши за неплаћену кирију по што год од свога скромног намештаја. На тај начин мислила је кума Јулка да дође до стана „са и без намештајем“, ако би се нашао какав самац.

Самци су пролазили, читали објаву, па на жалост, одлазили даље и не осврћући се на кућу. По нечијем савету кума Јулка је услед тога стављала у прозор, испод објаве, и слику у бојама из модног журнала за даме, па ни то јој није помогло да нађе самца, те је тако она сама у своме стану самовала.

Велики трг у Београду место је и за састанке свакојаке врсте, то вам је управо берза за најразновреније спекулације, а може да послужи и за студију ботанике и зоологије, те се за то и налази испред Велике Школе, јер она има и свој природно-математички одсек.

Кад прђете поред оних лимунова, што их наши санародници Мојсијеве вере на улазу у го-

стионицу код Македоније продају, па наиђете на ову гужву пиљара са сељанкама, што продају пиљаре, а при томе вас пресне какав шегрт са купљеним шараном по папалонама, и ви у праведној нужниј одбрани очените даму, која стаје с камена на камен и да се не упрља и да покаже плитке жуте ципеле са црним чарапама на ногама, а из котарице јој се цеди купљени сыр и капље по халбини, — онда видите у какав сте вртлог упали. У ушима вам зазуји као после употребе виниових прашкова; поглед вам прелеће са једног предмета на други: са првених паприка на модре патлиџане, а са ових на гомилу купуса у главницама и по мирису осетите да се тај купус продаје онде и у виду рибанца, па у томе завирите у утробу раскреченог телета испред касарнице, док вас још у већу забуну не доведе пиљарица држећи вам испред носа и пудећи гушчију цигерицу, која изазива пријатан осмејак са лених усана још ленише ћери Израњеве, што се тек пре месец дана удала, па се већ стара да покаже мужу како је добра домаћица. Жалост вас нека обузме што и ви нисте гушчија цигерица, па да се топите у лепим устима Ребекиним; али је Спаситељ увек поред доброг хришћанина, и он узима да вас развесели онај пиљар, што је издигао једну велику роткву у руци и виче: ох, што је ајтвк!

Ви би се радо спасли те време и отишли са трга, али не можете, јер тек што сте били у намери да ускочите у прва трамвајска кола која наиђу, а ви видите како се скупила гомила око једног сељака и једног пиљара. Није бог зна шта, обична пиљарска превара на кантару, кад купе гомилу кромпира или врећу кукуруза од сељака, па пиљар виче како је мали сељак њега да превари, а сељак пристаје да му пиљар врати „јеснап“ кад није задовољан, и свршава се тиме што се пиљар најзад задовољи мером сељаковом, јер је јевтино пазарио, а у ствари он је хтео сељака да превари. Не задржава вас толико, дакле, ни тај спор да и даље останете на тргу и да пропустите још неколико трамвајских возова, него вас задржава она гомила из које сад ничу нови заплети, јер је један од посматраоца ногом изврнуо суседној сељанки котарицу, у којој је било нешто пасуља и озго свега пет јаја, па се два разбила, а она надала такву кукњаву као да су јој код куће сви помрли; међу тим штеточина доказује, да се не може звати ко је у оноликој гомили котарицу изврнуо те сељанка има сама себи штету да припише, што је и надлежни жандарм усвојио. А опет један кесарош користно се жандармовом расправом овога спора, па украде једној докторки новчаник, јер је она баш у томе тренутку сажаљевала сељанку, па на себе и околину вије ни обраћала пажњу. Жандарм само следе раменима и записа докторкино име, ваљада да изиђе штампано у полицијском гласнику, па објаснивши јој да не сме напуштати своју „линију“ и јурити за лоновом, са непозната разлога опали шамар једном Циганчету, које се нудило докторки да понесе купљене тиквице и паприке бабуре, а

докторка оде право у полицију, као да је кесарош са новчаником тамо чека.

Баш кад се растурала ова гомила наиђе кума Јулка на Лујзу, па је са пуно саученића поздрави оним речима:

— А ја чујем да су страдале две жене, видим у гомили баш шенир, па помислим да се није вама што догодило, те похитах да вам се наиђем. Није ништа је л те?.. Добро јутро, шта радите?

— Добројтро. Није ништа, хвала Богу. Шта ви радите?

— Та ето журим се у општину на то проклето роциште, а обећала сам и вама да се овде наиђемо, па као велим неби било лепо жену да преварим, а они у општини нека чекају. Кажу, до дванаест сати морају чекати; али ја имам и друга посла, па ћете ме извинити што се нећу са вама дуго задржавати. Може ли, дакле, што бити од наше ствари?

— Па ни сама не знам шта да радим. Да је човек несносан, то је истина, па бар да није онако прост и ако је занатлија. У данашње време знате како је, и занатлије држе зборове, имају своја удружења, дају и забаве са играчкама, па кад видите по неког занатлију како се понаша, рекли би да је чиновник. Како сам ономад завидила Лени Чизмићевој! Муж јој резервни официр, а беше празник Ослобођења, па милина је било видети како је води под руку у униформи. Дођоше на пиво, а он све салутира другим официрима и они њему, а Лена као госпоја, и она се клања. Срећна жена, а бар да је од какве фамилије! Ја сам и од боље фамилије и учила сам вишу женску школу, па каква ми је вајда од свега тога, кад ма је срамота у свет да изиђем са оним мојим дрвендеком.

— Па и ја то кажем, пресече је кума Јулка, задовољна што Лујза својим говором навраћа воду на њену волевицу. Колико смо пута и код Саветивих говорили, да ви нисте жена за њега. Заслужили сте ви бољег мужа. А Панта црче за вама. Каже, нека се разведе, ја ћу је одмах узети.

— Панта је погрешно рече Лујза, што се није чувао од мога мужа, јер он; и ако је глув и прост; одмах позна што се тиче таквих ствари. Ту пре кажем ја, као кроз плач, баш ми је дошло да се разведем са тобом, а он се некако пакосно насмеја, па ће рећи: развешће тебе полиција од Панте, а што се мене тиче, колај работа, ја сам муж и ако сам из Турске а ти Швабица, лако ћемо за то, један писар данас више вреди него три конзисторије! Не знам шта је хтео тиме да каже, али ето тако ме пресече.

— А знате ли ви шта ћу да вам кажем, сену једна мисао у кума Јулкиној глави? Знате ли ви да баш муж има у Турској живу неразнојену жену? Ја бих се смела заклети да је тако, јер сви ови што долазе из Турске, па се овде матори ожене, оставе тамо жену и децу на бог и душу. Ето један пут су неколико њих због тога осудили и развели их од жена, које су у Србији узели. Кажем вам, заклетла бих се да је тако. Али ја сад морам у општину, па ћемо се други пут о томе даље раз-

говарати. Збогом, драга моја, па не заборавите ово што сам вам казала.

Кума Јулка је добро знала шта је учинила, само сумњамо да је била сасвим на чисто с оним што је хтела постићи, бацивши семе раздора у живот Лујзин са њеним Трајком, јер од Лујзе није имала Бог зна шта очекивати ако се са мужем разведе, а Трајку није имала за шта да се свети.

Лујза је остала забленута у сир качкаваљ, који онде у близини беше у колутима наслаган, а кад је мирис од тога сира опомену на још једну особину Трајкову, она уздахну и бади поглед пун чежње на једног пензионера средњих година, који је беспослен шврљао по тргу, па оде код Тироманине да је искуша о мужевљевој прошлости, јер је знала да су из једног места; а Тироманица је мрзила Трајка што је њеном сину закинуо седамнаест дуката, двадесет четири гроша, кад су били ортаци.

(наставиће се.)

ДОЦНЕ У ВЕЧЕ

Угасну вечерња румец и месец изађе горе,
И звезде смеше се тренте, драгану раде су свом;
У миљу срце ми тоне, са чела губе се боре, —
Уза ме драгана моја и чари небеске с њом!

Дремљиви лагано Морфеј свој давно спустио вео,
Тишина овлада светом и санак уљуска све.
Далеко чују се кола, то путник весео, смео,
Прекида мирноћу ноћи и мети безбрижно гре...

Ал' слушај, и фруле неке жуборе дрхтави звуци,
Где, како са чежње силне и сама задрхта ноћ.
Тако сам некада и ја у својој љубавној муци
Крај твога прозора, душо, уздиго: „хоћеш ли док'?"
Мил Николић.

ГДЕ ПОМОРАНЦЕ ЗРУ

од
Н. А. ЉЕЈКИНА

(наставак)

IV

Кондуктер, узевши два и по франка „пур буар“, ако је и дао реч да неће пуштати никога у куле где сеђаху Иванови са Коњурином, — није своју реч одржао. На другој трећој ли станици, Коњурин кроза сан осети да га неко трже за ногу. Он отвори очи. Пред њим стојаше господин мрачна изгледа, са два ручна куфера у рукама, говорећи:

— Je vous prie, monsieur... (Молим, господине).

И тај господин диже куфере да их метне на њихово место.

— Чујете ли ви!... Ту не може... То је заузето... То је закушљено... дрекну Коњурин. — Кондуктер, где је кондуктер?

Путник и даље говораше нешто француски, и сместивши своје куфере, седе Коњурину на ноге. Коњурин је по невољи морао повући своје ноге.

— Глафира Семјоновна! Шта се ово с нама ради? Кажите ви овом пробисвету француски, да је овде заузето! будио је он Глафиру Семјоновну, а у исто време држао путника за раме, те му говорио: — Мусју!... Не иде тако. Не сме се на ноге седати. Излази!

Овај се противио па чак и одгурну руку Коњуринову од себе. Глафира Семјоновна се пробуди, али није одмах могла да разуме у чему је ствар.

— Па позовите кондуктера нека га изведе, рече она Коњурину.

— Матушка! Куд сам пристао без језика! Како да га зовнем, кад ни речи француске не знам!

— Кондуктер! Мосје кондуктер! виче Глафира кроз прозор.

Али баш у тај мах зачу се команда „en voitures“ (у воз) и воз пође.

— Ето ти руско-францускога јединства! брбља Коњурин. — Зар ми је то неко јединство? „Вив ла Франс, вив Рјуси,“ па узети два и по франка, обећата да нико неће ући у вагон, и одједанпут, изволте видети, какога је Етиона овде посадио! То није јединство, него свињарија. А овамо још и „вив Рјуси,“ узвикује.

— Ама ја сам то „вив Рјуси“ још у Паризу видео, у ресторану Бребанову, рече Николај Ивановић, пробудивши се. Гарсон окунио „вив Рјуси,“ а после нас за шест франака забројао.

Сапутник мрачно седијаше у кулеу и развијаше путничку капу, коју је из цена извадио био, да њоме шешир замени. Ишли су кроз тунел. Тресак воза одјекивао је неком особитом јеком под сводовима.

— Све тунел за тунелом... рече Глафира Семјоновна. Чим изађемо из тунела ваља отворити прозор, јер је овде врло загушљиво, додаде она и поче дизати завесу с прозора.

И тунел се сврши. Сепу јутарњи зрак прозорја и путницима се указа раскошна слика. Воз иде по обали морској. С неба гледа на њ побледели месец. По лазурној води промичу, као беле тачке, лађице с једрилицама. По брегу овде — онде расту палме, крај самога пута промичу громадне агате, ширећи своје чудно, рогато и дебело лишће, које је час једно-бојно зелено, час оперважено жутим окрајком. Указа се лена, двокатна, камена вила, чудне архитектуре, окружена вртом; у врту се види поморанчино дрвеће са злаћеним плодом и гигантски кактуси...

— Никола Ивановићу! Иване Кондратијевићу! Гледајте, како је изглед диван! Па шта је то с нама? Где смо ми? узвикну усхићена Глафира Семјоновна. Да ли нисмо одкуда дошли у саму Италију? Где, поморанце, поморанце расту.

— Да, праве поморанце, одговори Николај Ивановић.

— И палме, палме. Па и датаније... и то још такве, какве су у оранжерији, или у зимној банџи у „Аркадији.“ Е, то је нешто! Господе Исусе! Ни чула нисам да у Ници може бити таквога растења. Ама, да ми нисмо од куд погрешили воз, па стигли у Италију?

— А од куд би то ја знао матушка? Ти си наша Францускиња, ти си с њима разговарала.

— Ех, мани их! Говориш с њима, говориш, па нај-после опет ништа не разумеш. Погледај, погледај, цела шума палми! Е то би било смешно да се преваримо!

— А да нисмо преснавали ми ту Ницу? То је оно! умеша се у разговор Иван Кондратијевић. — А ви сте говорили да Италија долази за Ницом, па смо, ваљада, Ницу преснавали, и стигли у Италију.

— Ништа не разумем! рече Глафира и рашири руке, дивећи се и даље изгледу. — Гле, гле, каква је стена и на њој кућица. Та то је нека декорација из балета.

— Права декорација... одобрава Иван Кондратијевић. — Театор, једном речи.

— Бакушка! жбун од кактуса! Цео жбун од кактуса... виче Глафира Семјоновна. — Гле, врт од самих лимунова. Цео врт од самих лимунова! Не, не, ми смо сигурно у Италији...

— Значи, преснавали смо Ницу! рече Иван Кондратијевић. — Ако ће, ако ће! Ако смо дошли у Италију, то је још боље: кући смо све ближе. Али, само, зашто се свирачи не виде? У Италији, како су ми говорили, цео се народ одао на свирање. Овде, видим где иде свет, али без инструмената.

— Боже мој! И како у људи су талијанске, разбојничке. Не, ми смо заиста дошли у Италију, наставља Глафира Семјоновна.

— Заштај де ти овога Етиона, што се оточи увуче у куле, што би сумњала, рече Николај Иванович, — он је овдашњи, он ће сигурно знати где смо дошли.

Глафира Семјоновна се искашља и поче:

— Мосје... се Итали? и махну главом на прозор. — У сам њу аirezан?

— Tout de suite nous serons à Cannes, madame... одговори сапутник, искезивши се ради осмејка, и подигнувши своју путничку каницу.

— Но, шта је? Јесмо ли преснавали Ницу? пита Николај Иванович жену.

— Чекај... Ништа не разумем. Ваља још питати. — „Ну, а Ница, мосје? Нисе? Ну савон дорми, и не савон рјањ... Нисе... Ну савон насе Нисе?

— О, non madam. A Nice nous seron à six heures du matin. (Не госпођо. У Ници ћемо бити у шест часова у јутру).

— Хвала Богу, нисмо омашили! изговори Глафира Семјоновна. — Ух, како сам се оточи преплашила.

— Ама питај ти, Глаша, побоље.

— Ме се не па Итали? паново се обраћа Глафира Семјоновна сапутнику,

— Non, non, madame. Soyez tranquille. L' Italie c' est encore loin. (Не, не, госпођо. Будите спокојни. Италија је још далеко.)

— Мерси, мосје!... Не, не, нисмо процили. У Ници ћемо бити у шест сахати изјутра. Али само, од куда овде такав климат. Права Италија! Палме, поморанце, лимуни, кактуси. Па — и лица талијанска. Ено сељака где иде. Прави Талијан...

— Кад је без инструмента, онда значи, да није Талијан, примети Коњурин на то...

— Ђутите, Иване Кондратијевићу! Шта ви знате? Ви се нисте никуд макли даље од Петрограда до вашег Пошехоња, никакве књиге о страним земљама нисте читали; од куда ви сад знате, како је у Италији? обрецну се на њ Глафира Семјоновна и настави своје уживање у природи. — Водопад! Водопад! Никола Ивановичу, гле, какав водопад пада са стене?

Међутим, с мора се јави првена светлост. То сунце излази и одблескује својим пурициром у плавицу спокојна, и величанствена мора. Небо беше светло и ведро. Кроз отворен прозор веје свеж ваздух, што оживљава.

— Ах, како је овде добро! Како је лепо! невољно узвикује Глафира Семјоновна.

— Да, не троше узалуд руске госпође своје новце у овом крају, одговори Николај Иванович.

— Cannes! викну кондуктер, кад стадоше на станици.

Воз се опет крену. Што се ишло даље, изгледу беху све лепши, све декоративнији. Сунце је изишло и позлатило својим зрацима сав хоризонт. С десна се плавило море са високим стењем на обали; с лева је стојао непрегледан низ вила, најзаносније архитектуре, свака беше окружена богатим растењем. На све стране се шарени цвеће, а вишњево дрвеће као да беше посуто белим, снежним прамењем.

— Господе, Боже мој! Зар и овако може бити у половини марта! узвикну Николај Иванович. — А како је сад у нас, под Петроградом? Снег од аршин и по висок, и величанствен пут за санкање.

Прођоше Грас. Опет с десна море, с лева — виле у недоглед на вршевиту стењу. Воз опет уђе у тунел, јурио је кроза њ неколико минута, па изби на широку пољану. Видео се град. Након пет минута воз стаде умањавати пару. Улегоше у широку наткривену станицу и зауставише се.

— Nice! викнуше кондуктери.

— Ница, понови Глафира Семјоновна, на стаде прибирати свој пртљаг.

(Наставиће се.)

РАЊЕНИК

— Guy de Maupassant —

Ово ми се догодило око 1882. године.

Таман сам се наместио у кућу једног празног вагона и затворио врата, у нади да останем сам, кад се она опет нагло отворише и чух неки глас:

— Пазите добро, господине, сад смо баш на раскрсници; стубице су врло високе.

Неки други глас одговори:

— Не брине, Лоране, држаћу се за ручице.

За тим се помоли једна очешљана глава, с округлим шеширом, и руке, ухвативши се за кожне и чохане кајише што висе с обе стране врата, лагано подигоше неко крупно тело, чије ноге произвођише на стубицама такав шум, као да је неко штапом ударао по поду.

Пошто човек уђе у преграду, видех, како се из мекаше материје његових чакшира помоли крај црне дрвене ноге, а одмах за тим појави се и друга иста така дрвена нога.

За леђима овога путника указа се нека глава.

— Јесте ли се добре сместили, господине? унута она.

— Јесам, момче.

— Онда ево ваших завијутака и штака.

И један служитељ војничког изгледа попе се, носећи у рукама гомилу ствари, увијених у црни и жути папир и

брижљиво увезаних вршом, па их, једну по једну, размести по мрежи више главе свога господара. За тим рече:

— Ево, господине, ово је све. Има их свега пет: бонбоне, лутка, добон, пушка и колач.

— Добро, момче.

— Срећан пут, господине.

— Хвала, Лоране, у здрављу!

Момак оде, залупив вратима, а ја посматрах својега суседа.

Могло је имати ово тридесет година и ако му је коса била већ прогунцана; био је бријат, врло крупан и развијен, снажан и пуан, а на прима му блистаху ордени.

Он обриса чело, одахну и гледајући ме право у лице, рече:

— Да вам дим не досађује, господине?

— Не, господине.

То око, тај глас, па то лице, све ми је било познато. Но где сам их видео и кад? Сумње нема, негде сам се срео с овим младићем, разговарао сам са њим, руковао се. Но то је било давно, врло давно и беше се већ изгубило у магли, по којој дух узаман тражи и тумара по успоменама, пратећи их као аветиње које беже, да их не можеш хватити.

Сада ме и он сам посматраше најљубиво и постојано као човек који се опамније по мало, но не сасвим.

Очи нам се сукобише и, постигавши тм упорним погледима, окретоше се; али после неколико тренутака, нагнате неодољивом и постојаном вољом, поново се сустретоше и ја изустих:

— Боже мој, господине, у место што се кришом, испод ока гледамо читав час, зар не би боље било да заједно потражимо по памети, где смо се познали?

Сусед врло учтаво одговори:

— Имате потпуно право, господине.

Приказах му се:

— Апри Бонклер, судија.

Он се за часак устезаше, по том са оном озбиљношћу она и гласа, што прати велику напрегнутост духа рече:

— Ах! јест, видео сам вас једном код Поанелових, још пре рата, има већ дванаест година од тада!

— Да, господине... Ах! та ви сте поручник Реваљер!

— Јест... Био сам чак и капетан Реваљер све до дана кад сам изгубио ноге... обадве ноге једним јединим ударцем ђулета.

И ми се опет погледасмо: сад смо се већ познали.

Потпуно се сетих, да сам виђао овога лепог, промањастог младића, који је управљао котилјоном тако живо и дивно да га беху прозвали мислим „вахаром“. Но иза те чисте и јасне слике леблело је још нешто, што не могах докучити, нека историја, коју сам ја знао и заборавио, једна од оних прича, којима се указује благонаклона и брза пажња, но које остављају у духу само неки, скоро неосетни, нејасни траг.

Ту је било и љубави. То ми је казивало неко чудновато осећање у дну мојега сећања и више нешто, неко осећање слично мирису, по коме ловачки пас осећа траг дивљачи.

Но, мало по мало, сенке су постајале јасније, разгветније и пред очима ми се указа слика неке младе девојке. По том ми у памети сину, као муња и њено име: Госпођица од Мандал. Сад се свега сећам. Занста је то

била једна љубавна свакидашња историја. У оно доба, кад сам га ја познао, та млада девојка волела га је и говорила се о њиховој скорој саздби. А он као да је био врло заљубљен, врло срећан.

Подигох очи ка мрежи, по којој је служитељ мојега суседа био разместио завијутке, што су се, услед потреса воза, љубави, па ми се причу служитељев глас као да је тек сад изговорио:

— Ево, господине, ово је све. Има их свега пет: бонбоне, лутка, добон, пушка и колач.

Тада се, за тренутак, породи у мојој глави читав роман. У осталом чинило се по свему ономе, што сам из њега прочитао, да се млада девојка удала за свога вереника после, било телесне, било финансиске катастрофе. Дакле овај, у боју осекаћени официр, онет је, вративши се из боја, нашао девојку, која се била њему обћала и, одржавши задату реч, пошла за њега.

Ја сам то онако лепо и просто пресудио, као што се обично суди о свима пожртвовањима и завршецима у књигама и позоришту. Кад се чита или слуша о тим делима великодушности, увек се чини, да би човек самога себе жртвовао тада с одушевљењем, са задовољством, с великим усхићењем. Но ви одмах, сутра дан, промените ђудчим вам какав пријатељ, који је у беду пао, затражи новца на зајам.

За тим, па мах друга једна, истина мање поетична но много стварнија, претпоставка, замени ону прву. Може бити, он се оженао још пре рата, пре страховита догађаја, у коме му је ђуле однело ноге; и онда је она морала на сиду, предавши се својој судби, примити, брижити се, тешати и подржавати свога мужа, који је отишао снажан и леп, а вратио се одсечених ногу, непокретан, немоћан.

Је ли он био срећан или стављен на вечите муке? Нека, најпре сићушна, па све већа и већа, неодољива жеља обузе ме свега, да дознам његов живот, бар у главним потезима, који би ми дали могућности да погодим оно, што ми он сам не би могао или не би хтео рећи.

И ја га изненадно зачух:

— Ви сте отац, господине?

Он одговори:

— Не, господине.

Па мах се осетих збуњен, као да сам Бог зна шта учинио, па наставих:

— Молим за опроштај, господине. Чувши вашег служитеља где говори о играчкама, помислио сам то. И ако човек не слуша, он онет чује, па и против воље изводи закључке.

Он се осмехну и промрмља:

— Не, ја чак нисам ни ожењен.

Начиних се, као да сам се одједном нечег сетио.

— Ах!.. али кад сам вас познао, ви се били верени, верени, мислим, са госпођицом од Мандал.

— Да, господине, ваше је памћење изврсно.

Био сам толико смео, те наставих:

— Да, да... но тако се исто опамнијем, да сам чуо, да се госпођица од Мандал удала за господина... господина...

Он спокорно изусти ово име:

— Госпођица од Флерел.

— Да, то је! Јест... сећам се чак и разговора, у коме се говорило о вашој рани.

И погледах га право у очи; он порумене.

За тим одговори са жавошћу и наглом жестином човека, који води већ унапред изгубљену парницу, изгубљену у духу и срцу своме, но који ипак тежи, да пред јавним миљењем добије:

— Немају право, господине, што крај мојега имена стављају и име госпође од Флерел. Вратили се из рата... само без ногу, не бих никада, никада примио ту жртву да ми она буде жена. И је ли то било могуће? Не удаје се због тога, да се учини дакио престављање великодушности: удати се значи проводити све дане, све часе, све минуте, све секунде уз човека; а ако је тај човек онакажен, као ја што сам, тада девојка, удајући се, осуђује саму себе на муке и патње, које ће до смрти трајати. Ох! ја разумем и дивим се жртвама и свима пожртвовањима кад имају границу, али не доуштам да се једна жена одрече саме себе, свега свога живота, у коме се надала срећи, да се одрече свих радости, свих својих сањарија, само да би могла изазвати дивљење галерије. Кад чујем по полу своје одаје дуну ових мојих маљева и штака, то воденично цветаше, толико се раздражим, да бих могао удавити својега служитеља. Зар мислите да човек може допустити, да једна жена трпи и своси оно, што он сам не може да подноси? Па ојда, мислите ли да је ово лено, ови моји патрљаци од ногу?..

Ту замученом гласом рекао је:

— Шта да му речем? Увиђао сам да је потпуно имао право. Могу ли ја сад љу корети, презирати, па чак и не дати јој за право? Не. Међутим, свршетак се управљао по правду, по истини, по ономе, како је зашета и требало да буде. — али није задовољно мој песнички прехтев. Ти јуначки патрљаци речито су показивали дивну, узвишену жртву, која ми, негина, није жељу испунила, али бар сам дескусио једну обману.

Одједном га ухвати:

— Има ли деце господин од Флерел?

— Да, има једну ћерцицу и два синчића. За њих и носим ове играчке. Њен муж и оци били су напрема мене врло добри.

Воз се нео Сен-Жерменском косом, прође кроз тамнике, уђе у станицу и стаде.

Таман хтедох понудити руку, те олакшати силазак равеноме официру, кад се пружиле две руке кроз отворена врата.

— Добар дан, драги мој Ревалеру!

— О, добар дан, Флереле!

Иза човека осмејивала се, пуна задовољства, још једна жена, шаљући руком добар дан. Крај ње је радосно скакутала једна девојчица, а два малишана жудно гледаху у добри и пушку, које њихов отац скиде са мреже и понесе.

Чим равеник сиђе, сва га деца загрлише и издубише. За тим сви пођоше, а девојчица је пријатељски држала ручицом држак једне штаке; чинило јој се као да ће тим, ходићи поред њега, што држе задржати и његов пољубац на својим руменим обрашчићима.

В. Ј. Рајка.

ЗАНИМЉИВЕ СИТНИЦЕ

ДА ГА ОБЕСИМО!

(КАКО ШВАБЕ О НАМА ПИШУ)

Било је то у Лајцигу, 1894. године.

Једно подне, — мало доцније, него обично дођем на ручак. Чим сам отворио гостионичка врата, поздравил ме кикот од мојега стола. Један стари Рус, две младе Американке, средовечан Немац и нешта млађи Холанђанин, један ванредно добар Еврејин и обично добар Пољак — све се то смејаше, као у удешеном кору.

Није ми било тешко увидети, да се смех твцао мене. Али, зашто се тако слатко смеју ови људи?..

— Да га обесимо, да га обесимо! захори се, кад сам пришао столу.

— Милост! велим ја.

— Да га обесимо! веле они.

— Молим вас, овај, извињите, што... овако доцкан...

— О чији ћемо дућан? Овде је већ било јуче...

— Ама зашто, за Бога?

И опет смејање.

Ја гледам и чекам, да ми се само каже.

— И ви сте још у стању тврдити, да смете без револвера кроз београдске улице!..

— И ви нам причате још о некој култури у земљи, у којој су до пре неколико година вешали људе пред туђим дућанима! Ужасно, просто, ужасно!..

— Ништа не разумем, госпођице и господо, баш ништа... могао сам само толико да кажем, а још не смем, да седнем за сто.

— Не разумете, дабогме: узмите данашњи број „Romanwelt“-а па ће вам све бити јасно. Башибозуци... вешате људе...

— Лено, узећу... а сад ме пуштите, барем да на миру ручам.

После ручка одем у кафану и нарочито потражим тај број.

И — о ужаса! — ево шта сам у њему, међу „занимљивим ситницама“, прочитао од речи до речи:

„Извршење смртне казне у Србији.“ — У ово време, кад је Србија била још под турском влашћу, дакле још 1877 (!) године, било је тамо у обичају једно са свим особито извршење смртне казне. Какав башибозук („турски војник“, објашњава то уредништво) дохвати беднога Србина, који треба да буде обешен, и намакне му замку на врат. Тако иде он са осуђеником кроз варош. После мале „променаде“ застане Турчин пред дућанским вратима ма кога трговца, пекара или апотекара.

— Ти знаш, обрати се он дућанији, дошао сам теби, да вешам.

— Није могуће, протестује овај, та још синоћ је овде било вешања!

— Па лено! каже башибозук, кад му дућанија спусти светао цванцик у шаку, и „мала променада“ отпочи е из нова Пред другим дућаном — наста сцена.

Па кад је најзад башибозук изкунио доста цванцика, или се случајно какав Ђивта не покаже издашап, подвакне му Турчин:

— Врзо, пријатељу — мердевине овамо! Па, држи, и да помогнеш!

После чега буде Србин на ма какву куку или шип дућански окачен. Ако је осуђеник био тежак, морала је да прихвати и дућанџиба.

Једну је добит дућанџија, пред чијем би се дућаном овај окаченик влатио, свакојако имао: За неколико је дана јурила маса муштерија у његов дућан.

Овако од речи до речи. И то у једном иначе добро уређиваном белетристичном листу.*)

Што сам могао најинтомије у томе тренутку да кажем, било је једно гласно: „Безобразлук!“

И сад представите себи оваку слику:

Упутио се Теразијама башибозук, уз пут пуни лулу, а за њим са коноцем о врату, као какав пас, иде мирно — бедни Србин. И не покушава, да се отме.

Башибозук мерка: где ће, где ће... па он-цуп, те код Марије Фаркаш.

Покојница изиђе с белом капицом, а башибозук:

— Да вешамо, газдарице!

Србин стоји мирно и — чека.

— Um Gottes Willen! запрепасти се добра г-ђа Фаркаш; тутне Турчину динар у шаку, а уз то и једну „кремшиту“; Србину — чоколаду, и ово се двоје, као два дедака крену даље.

Код Путника — тако исто, док га најзад не окаче на Дилберова врата. И он ту виси, а муштерија само јури јури, јури у апотеку.

А у вече, кад се пусти позориште, у коме су се давали рецимо, Сардуови „Прасни пријатељи“ — нико за живу главу не сме проћи поред Дилберове апотеке; јер тамо виси — овај бедни Србин.

Овај ме безобразлук потсећа на ону денешу из Србије, коју је штампао, готово у исто доба, опет један виђенији немачки, шаљиви лист и која гласи:

„Данас у Србији целога дана није нико никога убио. —

За ову истинитост ове денеше не прима уредништво никакву одговорност на себе.“

Насмејао сам се вицу, али ме је безобразлук ипак љутио.

Ј. У. —

ЉУБАВНИЧКА БИБЛИЈА

Шта је љубав?

Љубав је нека врста рата: одступите, слабодушни. Плашљив љубавник није достојан да носи наше заставе. Ноћ, зиму, дуге патње, сурове болове, најмучније послове, све треба отрпети на пољима где изгледа да влада само нежност. Доста пута облаци ће на тебе излити пљусак од кише; доста пута мораћеш да дршћећи од зиме, легнеш на пољу на тврду ложницу.

Овидио.

*) Die Romanwelt. II. Bant. S. 32.

Љубав је роса небесна што срца освежава.

Петрарка.

Љубав је најлепша и најлуђа од свију страсти.

Оксенштирн.

Љубав је у Француској комедија; у Енглеској трагедија; у Италији озбиљна опера, а у Немачкој мелодрама.

Мадам ди Блесингтон.

Детинство је зора љубави, јер љубав је живот, — љубите, љубите; — знајте бити деца у љубљењу.

Салвагоре Фарина.

Љубав је једина болест између свих болести, од које човек не жели да оздрави.

* * *

Љубав је задовољство света и спасилац свих човечјих раса. Ко каже љубав, каже мир, слога заруђење. Велики је носилац мира љубав.

Michelet.

ИСКРИЦЕ ДУХА

Наука нас учи скромности више него јеванђеље. Она ни на шта не гледа „са висине“, она не зна шта је то „виши положај“, ништа не презире, никад не лаже да би одиграла какву улогу и ништа не скрива кокетства ради. Наука се зауставља пред фактима, као иследник, по пекад као лекар, никад као целат, а најмање непријатељски и у иронији.

Херцен.

Измерење у опште онда је могуће, кад није више ни потребно, то јест кад је прошла лична злоба а мишљења се зближила, па људи и сами увиде да се немају ради чега свађати.

Херцен.

Свести крвава религиозна питања — на питања човечанска, и крвава политичка питања — на питања економна, то је прави задатак савремености.

Херцен.

Волтер, који је искрено тражио слободу речи, који је вапио за политичким слободама и био присталица слободне трговине, који је у опште хтео слободу и само слободу, делио је људе на „људе од реда“ и на „риту“, па је слободу тражио само за прве, а друге је називао глупом масом и определио им воловски јарам.

Луј Блан.

Говоре о жртвама рата и епидемије, а да ли је ко размислио о бојном пољу наука и вештина, да ли је извашао колико мртваца са тога поља покрива земља, услед умног напрезања и услед борбе за успех?

Балзак.

У Београду продаје се лист само код продаваца на број.

САДРЖАЈ: „Ноћи жила...“ (песма) — „Све за један дан“ — „Доцне у вече“ (песма). — „Где коморанце зру“ (наставак) — „Равеник“ — „Залихљивости“ — „Љубавничка библија“ — „Искрице духа“.

Власник Ст. М. Веселиновић. Штамп. Св. Николића об. венац бр. 2.—Београд. Уредник Ј. М. Веселиновић.